

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per
Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum,
quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia
Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1720

Caput I. De Censura in genere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73982](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73982)

præsentibus tempore durantis jubilæi concedatur, quo jure proinde quæsitò privandus non est inde egrediens, sed illud secum deferat.

Quæst. 549. An & qualiter durante jubileo indulgentiæ, aliæque facultates suspendantur aut amittantur?

1. **R**esp. primò: Solæ plenariæ indulgentiæ etiam ad instar jubilæi concessæ à sede Apostolica durante jubileo suspenduntur, ut constat ex *Extrav. quemadmodum. de pœnit. & remiss.* & Bulla Gregor. XIII. quæ incipit: *Quoniam Sancti jubilæi*; quam refert verborum Nav. *notab. 33. de indulg.* & magna ex parte Castrop. *l. c. n. 7.* quæ etiam indulgentiæ plenariæ singularibus personis concessæ, quæ alias suspensæ non erant, suspenduntur, præcipiturque, ne aliæ interim indulgentiæ plenariæ publicentur, & in usum deducantur sub excommunicatione ipso facto incurrenda, manentibus interea in vigore indulgentiis particularibus, quin imò & indulgentiis plenariis, quæ per modum suffragii defunctis applicari possunt, saltem quæ extra jubilæum applicari nequeunt vivis, cum harum consecutio consecutionem jubilæi non impediatur, ut cum Laym. *l. 5. tr. 7. c. ult. in princ.* Castrop. *l. c.* Sed & excipiuntur ab hac suspensione indulgentiæ plenariæ concessæ Basilicis & Ecclesiis Urbis Romanæ, etiam si sit extra illius mœnia, eò quòd in his cesset finis intentus per suspensionem aliarum indulgentiarum, ne videlicet à peregrinatione Romæ retrahantur, dum facultates Romæ propositas domi consequi valent. Zerol. *prax. episc. v. annus Sanctus n. 3.* Gobat. *n. 41.* quos citat Wiestn. *h. t. num. 195.* Item non excipiuntur indulgentiæ per Bullam Cruciatæ concessæ, quia privilegia hujus Bullæ dantur per modum contractus, dum pro iis expendun-

tur duo regales. Privilegia ita concessa revocata non censentur per clausulam generalem, nec revocari valent, nisi factâ aliquâ compensatione; ut Lezana. *l. c. n. 5.* Castrop. *loc. cit. §. 1. n. 10.* Dian. *p. 1. tr. 11. resol. 97.* Ac denique non excipiuntur indulgentia plenaria & jubilæum Compostellanum, de quo vide Castrop. *cit. p. 12. §. 1. n. 8.*

2. **R**esp. secundò: Revocantur cum indulgentiis plenariis facultates omnes & indulta quæcunque concedi solita unâ cum indulgentiis jubilæi invitandi ad illud gratiâ, qualia reputantur solum ea, quorum sit mentio in *Extrav. quemadmodum.* nimirum facultas eligendi confessarium cum potestate absolvendi à reservatis, censuris, aliisque pœnis. Item commutandi, vel in iis dispensandi, remittendi seu componendi malè ablata, utpote quæ frequenter concedi solent jubilæi consequendi gratiâ, & moraliter necessaria commoda illius consecutioni, unde facultates eligendi confessarium sine illa qualitate absolvendi à reservatis non suspenduntur, uti nec, quæ habentur cum illa qualitate, modò non habeantur à Pontifice vel ejus autoritate concessæ, sed concessæ ab Episcopis aliisque Prælatiis autoritate ordinariâ utentibus. Ita Castrop. *l. c. n. 9.* Item facultates absolvendi à reservatis &c. quas regulares aliæque habent per privilegia Apostolica independentè à jubileo, ut cum communi de Lugo *d. 20. n. 145.* Porro hæc indulgentiarum & facultatum suspensio inchoatur ab apertione portæ Sanctæ, & durat ad ejusdem reclusionem, quarum illa sit ab initio Vesperarum Vigilæ Nativitatis Domini, hæc à fine Vesperarum ejusdem Vigilæ anno insequente, quâ occlusionem factâ indulgentiæ omnes, quæ erant suspensæ, statim, & sine alia Papæ innovatione vel confirmatione reviviscunt Castrop. *cit. §. 1. n. 13.* Gobat. *an. 50.*

TITULUS XXXIX.

De Sententia excommunicationis, suspensionis & interdicti.

CAPUT I.

De censura in genere.

Quæst. 550. Quid sit censura?

1. **R**esp. Censura, prout hoc loco accipitur, explicatiùs sic definiri potest: quòd sit pœna spiritualis medicinalis, quâ potestas ecclesiastica externa fideles suos delinquentes & contumaces bonorum quorundam Spiritualium usu privat ad eorum correctionem. Dicitur primò: *Pœna*, quia est privatio boni alicujus ob delictum.

2. Dicitur secundò: *Spiritualis*: Ad distinctionem pœnarum corporalium & temporalium, v. g. pecuniæ, carceris, exilii, qualis non est censura, utpote quæ nec afflictionem corporis, neque privationem bonorum temporalium principaliter intendit, etsi quandoque privationem bonorum temporalium per accidens & secundariò secum trahat, ut dum excommunicatio privat communionem politicâ & forensi, ex qua privatione plura quoque temporalia damna excommunicato provenire necesse est, quin & fructibus beneficii & quotidianarum distributionum, Laym.

l. 1. tr. 5. c. 1. n. 1. Suar. *Tom. 5. de cens. d. 1. §. 1.* Hurtad. *de cens. difficul. 1.* Castrop. *tr. 29. d. 1. p. 1. n. 2.* Avila *de cens. p. 1. du. 4. n. 2.*

3. Dicitur tertio: *Medicinalis*: quia non est pœna vindicativa sceleris jam patrati, cum intendat correctionem futuram delinquentis, id est, inobedientis potestati ecclesiasticæ præcipienti vel prohibenti aliquid sub censura. Arg. *c. de sent. excom. in 6.*

4. Dicitur quarto: *Quâ potestas ecclesiastica*: si quidem potestas merè Sæcularis cum Ecclesiastica negotia tractare non possit, juxta *can. judicatum, dist. 89. c. decernimus, de judic. c. si judex h. t. in 6.* capax non est potestatis & juris ferendi censuras. Nav. *man. c. 27. n. 9.* Covar. *in c. alma. p. 1. §. 11. n. 3.* Laym. *l. c. c. 3. num. 2.* competit hæc potestas censuras ferendi potestati ecclesiasticæ jure divino, utpote collata immediatè à Christo hisce verbis: *Matth. 16. v. 19. Quaecunque alligaveritis super terram. & Joan. 21. v. 17.*

5. Dicitur quinto: *Externa*: hoc est, potestas seu jurisdictio extendens se quoque ad forum externum,

num, expressa his verbis à Christo *Matth. c. 18. v. 17. Si quis Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus*, id est, à communione segregatus, constatque ex definitione Concil. Constantiensis *Sess. 8. errore 30. & Sess. 15. errore 9.* & ex constante ab Apostolorum tempore deducta Ecclesiae traditione & unanimi SS. PP. & DD. consensu, uti & ex ea ratione, quod Ecclesia non possit cognoscere peccata merè interna, adeoque nec de iis iudicare, nec ea punire, quibus autem in specie concessa hac potestas, resolvetur paulò post speciali *quest.*

6. Dicitur sexto: *Fideles*: hoc est baptizatos, rationis ac doli capaces, viatores, tam laicos quam Clericos, quia hi omnes & soli sunt subditi Ecclesiae, tam ingressi per baptismum. *Can. de Judicis. dist. 45. & c. gaudeamus de divoritiis.* in quos verò in specie ferri nequeant censuræ, dicitur quoque paulò post speciali *quest.*

7. Dicitur septimò: *Suos*: id est iurisdictioni ordinariæ vel saltem delegatæ ferentis subiectos, *c. à nobis de sent. excom.* cum par in parem, *c. innotuit de elect. inferior in superiore, c. cum inferior. de majorit.* imperium non habeat. Hinc summus Pontifex, quia nulli subiectus & omni iure humano superior est, nulli censuræ obnoxius est; *Laym. l. c. c. 4. n. 4. Castrop. l. c. p. 6. n. 3.* de quibus item plura in sequentibus.

8. Dicitur octavo: *Delinquentes*: cum enim, ut dictum, sit pœna medicinalis, necessariò culpam aliquam per ipsam corrigendam supponit. Circa quod tamen notanda diversitas inter censuras, dum excommunicatio maior, cum sit pœna omnium maxima, tam à iure quam ab homine non nisi delinquenti ipsi infligitur, interdictò verò quandoque innocentes subjiuntur, v. g. dum eidem civitas aliave tota communitas ob delictum alicujus seu aliquorum supponitur, ut delinquens illius caput, aut quædam ejus membra suâ culpâ innocentes alios gravari animadvertentia citius respiciant. Quod idem etsi aliqui extendant ad suspensionem, dum volunt, suspensio collegio vel capitulo etiam singulares illius personas culpæ expertes suspendi, rectius tamen id ipsum, nimirum suspensionem propriè dictam privantem iure proprio contrahi ob culpam merè alienam, negant *Nav. cit. c. 27. n. 151. Henric. c. 34. n. 1. Laym. l. c. tr. 5. p. 3. c. 1. n. 1. apud Wiestn. h. t. n. 11.* eò quod suspensio sit gravis pœna, ea autem supponat culpam, quæ suos auctores tenere debet, nec ultrà protrahenda quam delictum fuerit repertum. *c. quæsit. de his qui à majori. de quo vide plura apud Castrop. tr. 29. d. 4. p. 3.* ubi ex professo, num suspensio alicui infligi possit ob culpam alienam.

9. Dicitur nono: *Et contumaces*: nimirum in Ecclesiam præcipientem aut prohibentem aliquid sub censura, ut *Suar. d. 5. f. 5. n. 6. Cöninck d. 13. du. 8. concl. 6. Laym. l. c. p. 1. c. 5. n. 2.* Unde censuram non incurrit committens peccatum solo iure naturæ prohibitum. *Abb. in c. quâ fronte. de appell. n. 10. Suar. d. 4. f. 5. n. 6.* cum censura sit pœna inobedientiæ, contemptus & contumaciæ contra potestatem ecclesiasticam, dum autem dicitur ob contumaciam incurrendam requiri contumaciam, intelligendum non est, quod semper requiratur contumacia expressa & formalis, cum sufficiat virtualis & contemptus Ecclesiae interpretativus, in eo consistens, quod quis sciat aliquid per legem aut legitimum Superiorem ecclesiasticum sub censura prohibitum, & tamen faciat: Atque ita ad excommu-

nicationem semper requiritur contumacia, quæ sit causa immediata excommunicationis, sive præcesserit aliud factum sive non, dum nimirum citatus quis stare noluit iuri, *c. ex parte de V. S.* dum autem delictum aliud præcessit ac proinde sententia excommunicationis processit non tantum ob contumaciam, sed etiam propter illud delictum, tale delictum vocatur causa excommunicationis, non immediata, sed mediata tantum, *Reiffenst. h. t. n. 13.*

10. Dicitur decimo: *Bonorum quorundam usu privat*, scilicet publicorum & communium, cujusmodi sunt beneficiorum administratio, exercitium iurisdictionis ecclesiasticæ, perceptio Sacramentorum, indulgentiæ & publica Ecclesiae suffragia, aliæque similia bona spiritualia externa, non tamen bona propria & interna animæ, ut sunt dona gratiæ, virtutum theologiarum & moralium habitus, earumque actibus merendi, impetrandi, satisfaciendi vis, his enim spoliare, earumve usu interdiceret nequit potestas ecclesiastica. *Castrop. l. c. Laym. l. c. d. & c. 1. n. 2.*

11. Dicitur denique: *Ad eorum emendationem*, sunt enim, ut aliquoties dictum, pœnæ medicinales, non mortales, idcirco delinquentes à contumacia recedente, sunt relaxandæ. *c. ex literis de constitut. & c. quâ fronte. de appellat;* cisque canonica monitio seu commonitio præmittenda. *c. statutum. & c. Romana h. t. in 6.* ubi sententia excommunicationis absque competente monitione promulgata vocatur injusta.

Quest. 551. Quotuplex sit censura?

Resp. Tres sunt celebriores divisiones censuræ; duæ primæ accidentales, nimirum ratione modi eas ferendi, tertia essentialis tanquam generis in species. Prima itaque censura alia est seu fertur ab ipso iure, nimirum per canones, constitutiones & statuta auctore Prælato Ecclesiastico illorum conditore. Altera ab homine, quæ à Iudice vel Prælato per modum mandati vel sententiæ judicialis fertur. Estque inter hos duos modos ferendi censuram hoc discrimen, quod censura lata à iure, mortuo illius conditore canonis, seu constitutionis, perseverat canon, constitutio sic & ipsa censura. Lata ab homine ejus iurisdictione, morte vel alio modo finitâ, ipsa quoque exspiret, & à nullo alio incuratur, etsi, qui eam incurserunt, ligati maneant, donec absolvantur. *Laym. l. 1. tr. 5. p. 1. c. 2. Castrop. l. c. d. 1. p. 2. n. 8.* Ad hæc censura lata à iure nunquam ferri potest pro peccatis præteritis, sed solum pro futuris, lata ab homine non solum pro futuris, sed etiam pro præteritis in eorum satisfactionem & emendationem, *Castrop. l. c.* Censura lata ab homine subdividitur in specialem, quæ ob particulare factum & in personas determinatas fertur, ut si Episcopus excommunicaret Petrum ob illius à beneficio absentiam. Et in generalem, ut si excommunicaret omnes, qui furtum commiserunt. Neque his contrarium statuitur seu definitur in *c. Romana: de sent. excom. in 6.* dum ibi dicitur: *Caveant, ne tales excommunicationes, sive specialiter, sive generaliter pro culpis futuris ferre præsumant.* Indèque quidam dubitant, num quis præter Pontificem possit ferre censuram pro culpis futuris; nam præterquam id possint, qui pollent potestate legislativâ, ita ut tunc censura talis sit censura lata à iure, hic ad summum prohibetur censuram non à legislatore volente per hoc condere legem ferre, talem censuram per modum sententiæ; nisi subsit rationabilis causa, eaque in sententia exprimat, præterquam quod

quod Suar. & Cönninch apud Castrop. n. 4. censeant, non contineri in eo textu præceptum, sed solum admonitionem, prout indicat verbum illud: *Caveant*: & si præceptum contineretur, consuetudine tamen vidente & non contradicente Principe sit abrogatum.

2. Secundò: Censura præfertim, quæ est à jure, alia est sententiæ lata, alia sententiæ ferendæ. Prior est, quam delinquens ipso facto seu criminis perpetratione sine alia sententia condemnatoria incurrit, quales jure decretæ intelliguntur verbis præteriti vel præsentis temporis significationem habentibus. V. G. excommunicamus, anathematizamus, suspendimus, qui hoc fecerit, noverit se excommunicatum, excommunicationi subiaceat, vel in eam incidat: Prohibemus sub excommunicatione ipso jure, vel ipso facto sine alia sententia incurrenda &c. Censura sententiæ ferendæ est, quæ licet à jure statuta, à delinquente tamen non ipso facto statim incurritur, sed per sententiam à Judice infligenda, cujusmodi censura denotatur ferè verbis futuri temporis. V. G. excommunicabitur, suspendetur, vel excommunicetur: prohibemus sub excommunicatione: volumus excommunicari; ita ferè Sylv. v. excommunicatio. 1. n. 22. Castrop. de lege pœnal. l. 2. c. 1. Suar. de cens. d. 3. f. 3. à n. 1. Laym. l. c. n. 3. ut autem censura censeatur lata sententiæ, non ambiguis, sed manifestis verbis est exprimenda, cum in pœnis benignior interpretatio sit facienda. Castrop. l. c. n. 5.

3. Tertiò: Censura essentialiter trifariam dividitur, nimirum alia est excommunicatio, alia suspensio, alia interdictum, ut constat ex c. *statutum*, de sent. excom. in 6. & præter has tres species censuræ non esse aliam tenent Nav. man. c. 27. num. 1. Lambertin. de jurepat. p. 1. l. 2. q. 9. a. 3. n. 3. Ugol. de cens. tab. 1. c. 26. Garc. de benef. p. 7. c. 13. n. 2. Suar. Tom. 5. in 3. part. d. 1. f. 3. Avil. de cens. p. 1. du. 5. Laym. l. c. c. 2. n. 1. Castrop. l. c. p. 1. n. 4. dicens communem & verissimam contra Sotum in 4. dist. 22. q. 3. a. 1. aliòsque Thomistas tribus dictis speciebus addentes cessationem à divinis, & irregularitatem ex delicto, & alios, insuper annuentes depositionem & degradationem, ita ut velint esse septem species censuræ, cujus contrarium ex c. *querenti de V.* ubi Pontifex interrogatus de censuris, illas tres tantum enumeravit, quæ responsio eum sit in materia doctrinali, æquivalere huic absolutor: non sunt nisi tres dictæ, ne aliàs esset responsio imperfecta. Item ex ea ratione, quod definitio censuræ communiter recepta nulli alteri speciei nisi tribus enumeratis conveniat, dum cessatio à divinis est species quædam interdicti, vel non est tam pœna fidelibus imposita, quam signum quoddam mœoris Ecclesiæ ob injuriam sibi factam, depositio verò, degradatio & irregularitas non sunt pœnæ medicinales delinquente emendato auferendæ, sed ex se perpetuæ; censuræ autem etsi quoque privent fideles bonorum spiritualium usu, relinquunt tamen potestatem illum usum recuperandi.

Quest. 552. Quinam in specie habeant vel non habeant potestatem ferendi censuras?

1. Resp. primò: Potestate ordinariâ, qualis est, quæ alicui officio vel dignitati ecclesiasticæ, prout sunt ab Ecclesia instituta, annexitur in perpetuum, censuras ferre possunt imprimis summus Pontifex respectu omnium fidelium, ut Catholici omnes, dein Episcopi & Archiepiscopi in sua dice-

cesi quod ad sibi subditos. c. 1. de off. Ordin. Trid. sess. 6. de reform. c. 3. & sess. 14. c. 4. ita tamen, ut Archiepiscopus illas ferre nequeat respectu subditorum suorum suffraganeorum, nisi dum suffraganei diœcesim visitat, vel causa subditorum suffraganei ad ipsum devolvitur, c. *venerabilibus de sent. excom. in 6.* Tertiò Cardinales in ecclesia sui tituli, c. *his qua de majoris. Es obed. & ibi DD.* Quartò Legatus sedis Apostolicæ in provincia suæ legationis. c. *Legatus de off. legat. in 6.* Quintò: Vicarius Episcopi generalis, quippe idem constituens cum Episcopo tribunal. c. 2. de consuetud. in 6. c. *Romana de appel. in 6.* idem est de Vicario capituli sede vacante, Trid. sess. 24. de reform. c. 16. & à fortiore de ipso Capitulo. c. *unic. de majoris. in 6.* Sextò: Concilia generalia per totam Ecclesiam, provincialia in sua provincia. Septimò: Abbates, Priores, Præpositi ecclesiarum collegiarum, & qui jurisdictionem in foro externo habent, Archidiaconi & Archipresbyteri, quietsi ex primæva sua institutione eâ potestate carebant, c. 5. de off. Archipresb. modò tamen eorum aliqui ex consuetudine eam habent, Arg. c. *veniens de eo qui surtiore ordin. suscepit. & c. dubium de elect.* Octavò ex privilegio Papæ annexo eorum officio religionum Generales, Provinciales, Præpositi, Rectores, Guardiani, aliique Superiores locales habent, non tamen parochi, cum in foro externo jurisdictionem non exercent. Sylv. v. excommunicatio. 1. n. 5. Nav. man. c. 27. n. 5. Suar. de cens. d. 2. f. 2. Castrop. tr. 2. d. 1. p. 4. n. 2. non obstante textu c. *cum ab ecclesiis de off. ordin. ubi rata habetur excommunicatio facta à plebano; nam is plebanus erat Præpositus Ecclesiæ collegiæ, ut notat Avil. de cens. p. 2. c. 3. du. 2. vel ut Abb. in cit. c. n. 2. habebat hanc potestatem, vel si parochis concessa fuerit, eam contrariâ consuetudine abrogatam dicit Sotus in 4. dist. 22. q. 2. a. 1.*

2. Resp. secundò: Ex delegatione hanc potestatem habere possunt, quibus supradicti ordinariâ potestate gaudentes eam commiserint, cum potestas eo ipso, quod ordinariâ sit, possit delegari, prout constat ex *tit. de off. Ordin.* modò tamen is, cui delegatur, sit ejus capax, hinc is, cui delegatur, tempore delegationis debet habere usum rationis, debet esse baptizatus, item Clericus, seu habere primam tonsuram, quia merè laicus est incapax hujus jurisdictionis suscipiendæ. c. *Ecclesia S. Maria. de constit. c. judicatum. d. 89.* Adeoque nec religio professo laico ea conferri aut delegari potest. Suar. d. 2. f. 2. n. 11. Laym. l. 1. sum. tr. 5. p. 1. c. 3. n. 2. Castrop. l. c. d. 1. p. 4. n. 3. Sed nec esse debet conjugatus, tametsi enim Ordines minores habeat sique additus obsequio alicujus ecclesiæ, & habitum Clericalem gesserit (ob quæ privilegio canonis & fori gaudeat c. 11. de clericis conjugatis, juncto Trid. sess. 23. c. 6. de reform.) Ordinum tamen beneficiorumque & jurisdictionis administrationisque est omnino incapax, juxta expressum textum c. *sancti de Cler. conjug.* Abb. *ibid.* Covar. c. *alma mater. p. 1. §. 11. n. 3.* Cönninch. d. 13. du. 4. Suar. d. 2. f. 3. n. 1. Laym. Castrop. *ll. cit.* unde nec ex dispensatione Episcopi hæc potestas laicis & conjugibus committi potest, cum nemini præter Pontificem concessum sit adversus consuetudinem & Decreta universalis Ecclesiæ procedere. Suar. Laym. Castrop. *ll. cit.* Atque ex his à fortiore constat, fœminam hujus jurisdictionis incapacem esse, ut dicitur in c. *de monialibus. de sent. excom. & c. dilecti. de majoris. Es obed. de cujus cap. intellectu vide Castrop. cit. n. 3. in fine.* Verum tamen incapacitatem hanc non esse

esse juris divini, ita ut nec Pontifex ex plenitudine potestatis hanc jurisdictionem concedere valeat feminæ, verius esse censet Castrop. l. c. num. 5. citans pro hoc Paludan. in 4. dist. 19. q. 2. a. 1. Nav. L. 5. Confl. 1. de Sent. excomm. Sayr. de cens. L. 1. c. 5. Filliuc. tr. 11. c. 2. q. 8. Hurt. de cens. diff. 4. n. 3. Laym. l. c. n. 4. eò quòd, licet potestas ferendi censuras sit spiritualis, non sit tamen potestas Ordinis, sed jurisdictionis spiritualis, hujus autem feminæ non videatur incapax jure divino, cum ex privilegio Pontificis conferre possit beneficia Clericis, eosque instituere in Ecclesiis, & iis præcepta imponere, juxta c. dilecta de margar. & obed.

Quest. 553. In quos censura ferri possit, vel non possit?

Resp. Non nisi in hominem baptizatum, rationis compotem, viatorem, inferenti censuram subiectum ferri potest. Nav. man. c. 27. n. 13. Suar. Tom. 5. de cens. d. 5. S. 1. Laym. l. c. c. 4. num. 1. Cönnick d. 13. du. 6. Castrop. l. c. p. 6. n. 1. Hinc ferri nequit primò: in bruta, quia culpæ capacia non sunt, nec jurisdictioni subiecta, ideòque dum creaturæ irrationales fidelibus nocentes anathematizantur ab Ecclesia, id solum intelligendum, quòd Ecclesia illas detestetur & execretur. Castrop. l. c. Neque secundò: in Paganos, Judæos, Catechumenos, quia potestati Ecclesiæ non subijciuntur. Ecclesiam non ingressi, juxta illud Apostoli 1. ad Corinth. 5. quid mihi de his, qui foris sunt. Secus de Hæreticis, Apostatis, Schismaticis utpote per baptismum subditis potestati Ecclesiæ, quam subterfugere non possunt. Neque terciò: in defunctos, Covar. Suar. Nav. l. cit. Laym. l. c. n. 2. cum communi, quia amplius Ecclesiæ non subiecti, sive sint in cælo sive purgatorio aut inferno. Hinc mandans occidi aliquem, non incurrit excommunicationem, si moriatur ante executionem mandati, dumque c. a nobis. il. 2. de Sent. excomm. Papa definit, posse excommunicatum absolvi post mortem, quia Ecclesia potest ligare & solvere defunctum, loquitur de absolutione & ligatione indirecta, quatenus Ecclesia præcipere potest fidelibus, ne corpus excommunicati sine signis poenitentiae decedentis sacræ sepulture tradant ob excommunicationem, quâ defunctus, dum viveret, ligabatur, nè suffragia pro eo offerant, & è contra, si decesserit poenitens, concedere, ut illa beneficia præstentur defuncto. Ita Covar. l. c. n. 8. Suar. l. c. Castrop. cit. p. 6. n. 1. vers. tercio. Neque quartò: in expertem rationis tunc, quando causam censuræ dabat, si verò compos erat rationis, efficacem causam censuræ incurrendæ dedit, & tempore, quo hæc infligenda in ebrietatem vel amentiam etiam perpetuam incidisset, utique eâ ligaretur, cum usus rationis & libera voluntas requiratur tunc solum, quando ponitur causa censuræ, & non, quando ea contrahitur. Laym. l. c. c. 4. n. 3. Suar. d. 5. S. 1. n. 20. sic qui sanæ mentis mandat occidi Clericum, & tempore interfektionis ebrius vel amens est, non effugit excommunicationem, à qua tamen, si amentia perpetua est, absolvendum eum esse dicunt Suar. Laym. l. cit. Cönnick. l. c. a num. 45. De cætero etiam neget Ugolin. de cens. c. 17. n. 5. censuram ferri posse in impuberes, etiam usurationis polleant, eò quòd Ordinem judicarium non satis percipiant, nec stare possint in judicio ad se defendendum & agendum, juxta c. ult. de judiciis. in 6. contrarium tamen de censura ipso jure annexa delicto tradunt Castrop. l. c. n. 2. Cönnick. l. c. Suar.

R. P. Lewr. Jur. Can. Lib. V.

l. c. n. 17. Hurt. de cens. diff. 7. n. 30. idemque de lata per statutum, nisi contrarium ex consuetudine constet, cum ad talem censuram non requiratur citari delinquentem aut stare in judicio. Idem de censura per specialem sententiam ferenda in talem impubere dicit quidem Castrop. eò quòd, esto, ignoret impubes Ordinem judicarium, de eo tamen instrui potest sicut alius pubes, possitque medio procuratore stare in judicio, & respondere, addit tamen non esse adeò conveniens, impuberes ligari censurâ, eò quòd usus & recepta consuetudo habeat contrarium. Quintò: ferri nequit in non-subditos, unde Pontifex nullâ censurâ ligari potest, utpote supra jus omne humanum, ut dictum supra, item neque Imperator aut Rex ab Episcopo censurâ affici possunt, neque Episcopi generali juris constitutione censuram incurunt, nisi in ea fiat specialis mentio eorum, juxta c. Quia periculosum. de Sent. excomm. in 6. quòd tamen solum loqui de suspensione & interdicto notat Suar. d. 5. S. 4. n. 3. Denique qui existentes extra territorium lege illius non ligantur etiam censurâ impositâ per talem extra territorium ligari non possunt, cum censura sit pœna transgressionis legis, ubi nulla est transgressio, ibi nulla est impositio pœnæ, adeòque nulla est censura ibi imposita, Castrop. tr. 3. d. 1. p. 24. §. 5. n. 23. circa quod tamen notandum cum Eodem num. 24. quòd si in uno territorio inchoatum delictum, cui annexa censura, & in altero consummatum, censuram non incurri ipso facto, quia non est imposita ob inchoationem delicti, sed ob consummationem, consummatio autem contigit extra territorium, & consequenter extra jurisdictionem Judicis imponentis legem, pro quo citat Suar. de cens. d. 5. S. 4. n. 8. & 9. Sylv. v. excommunicatio. 2. n. 8. Salas. d. 14. S. 5. n. 71.

Quest. 554. Ob quam causam inferri possit censura?

1. Resp. primò: Supponendo censuram infligi non posse nisi pro culpa, cum sit pœna medicinalis, quæ necessariò supponit culpam corrigendam, quod ipsum quidem etiam locum habet, dum communitati alicui infligitur censura suspensionis & interdicti, ea censura tamen non supponit delictum omnium & singulorum istius communitatis membrorum, dum sæpe inter illos multi innocentes ab illo delicto, ob quod censura lata, qui nihilominus eâ ligantur ob delictum communitatis, cujus contrarium est in excommunicatione, dum excommunicari non possit communitas, nisi expressè separarentur innocentes.

2. Resp. secundò: Excommunicatio major aliâve gravis censura inferri nequit, nisi ob culpam mortaliter gravem externè consummatam contra Ecclesiasticæ potestatis præceptum contumaciter commissam. Dicitur primò: *censura gravis ob culpam seu peccatum grave*: quia pœna debet proportionari culpæ. c. cum non ab homine. de judiciis. Hinc excommunicatio major, suspensio, interdictum, prout hodie feruntur, infligi non possunt ob culpam venialem. Suar. de cens. d. 4. S. 4. Sanch. L. 6. mor. c. 4. n. 55. Laym. l. c. c. 5. Valq. tr. 2. d. 158. c. 5. Cönnick. d. 13. du. 8. concl. 2. Castrop. tr. 29. d. 1. p. 7. n. 2. & de excommunicatione majore apertè ex Trid. Sess. 25. c. de reform. & c. nemo Episcoporum, & c. nullus Sacerdos 11. q. 3. Navar. 27. n. 9. Covar. c. alium mater. 1. p. §. 9. quibus non obstat, quòd excommunicatio in aliquibus textibus juris videatur ferri ob causam levem,

Pp

nam

nam non intelligendi de causa levi absolue, sed quæ sæpe ex circumstantiis redditur gravis, ut Castrop. l. c. n. 2. cum Cönnich. l. c. dicitur autem excommunicatio adhuc levis, quæ etsi non privet re adeo levi, sed quia privat usu aliquo Sacramento passivo, & potest tolli à quovis Sacerdote, & ideo infligi ob culpam venialem potest. Castrop. rr. 29. d. 2. p. 18. n. 7. & cum eo Reiffenst. h. t. n. 9. uti etiam quandoque ob levem aliquam suspensionem, v. g. ab uno actu electionis, à missa celebranda ad unum alterumve diem, ut Pirh. h. t. n. 27. Laym. Nav. Suar. &c. Dicitur secundò: *externè consummatum*: quia sufficere ad incurrendam censuram peccatum internè consummatum, etsi probabiliter satis teneant gl. in Clem. 1. de heret. & alii, quos referunt Sanch. in Decal. c. 8. n. 9. Farin. de heres. q. 192. Barb. de potest. Episc. alleg. 40. à n. 6. eò quod tradant, Ecclesiam habere jurisdictionem in actus merè internos, dum v. g. absolvere potest à peccatis merè internis, eaque reservat, vota irritat &c. adeoque actus internos punire potest; contrarium tamen seu censuras se non extendere ad actus purè internos verius censent Nav. cit. c. 27. n. 66. Covar. reg. peccatum. p. 2. n. 7. Vasq. 1. 2. d. 160. Avil. p. 1. du. 10. Hurt. de cens. diff. 11. n. 49. Castrop. l. c. p. 7. n. 4. Suar. de cens. d. 4. S. 1. referens plures. Estque ratio manifesta, quia Ecclesia est sensibilis & visibilis adeoque potestatem habere non potest in id, quod insensibile & invisibile est, neque etiam, quæ ei occulta sunt, punire potest, rationes etiam in contrarium adductæ minùs efficaces videntur, ut est illa, quod potestas Ecclesiæ sit spiritalis; nam esto, sit talis saltem moraliter, quia tamen inest hominibus, qui corporales sunt, extendere se nequit ad res purè spirituales, item: absolvit à peccatis purè mentalibus, dum ea fiunt illi manifesta, reservat peccata occulta, non exercendo in ea jurisdictionem, sed potius eam negando &c. cæteras dilutas vide apud Castrop. num. 5. Dicitur tertio: *ob peccatum ab Ecclesiastica potestate specialiter prohibitum, contumaciter commissum*: quod satis declaratum supra in definitione censuræ; quibus adde, ferri non posse censuram pro peccato præterito in ejus punitionem, sed necessariò ferendam pro peccato futuro vel in præteriti satisfactionem, Nav. cit. c. 27. n. 9. Ugol. de cens. tab. 1. c. 9. §. 5. Covar. c. alma mater. p. 1. §. 9. n. 4. Suar. d. 4. S. 5. Laym. l. c. c. 5. num. 3. Castrop. l. c. n. 8. juxta c. 1. de Sent. excom. in 6. eò quod, cum censura ex sua institutione sit medicina præservativa & coercitiva peccati, nequeat infligi pro peccato purè præterito, quia illi, quatenus præteritum, mederi non potest; Item non nisi pro externè completo in suo genere secundum proprietatem verborum contentorum in præcepto seu lege infligente censuram, quia leges poenales stricte interpretandæ, Cönnich. l. c. concl. 7. Suar. d. 4. S. 3. n. 7. Nav. L. 5. Consilior. conf. 7. n. 1. Sanch. de matr. L. 3. d. 2. n. 5. Castrop. l. c. n. 10. Arg. c. perpetuo. de elect. in 6. unde censuram latam contra committentem delictum non afficere mandantem aut consulentem illud, nisi in lege exprimat, probabilius docent Cajet. v. excommunicatio sub princ. Armill. eod. n. 2. Nav. cit. n. 27. n. 51. Henriq. L. 13. de excomm. c. 17. n. 2. Sanch. l. c. d. 49. n. 7. Avil. Hurt. & plures alii, quos citat & sequitur Castrop. l. c. n. 12. eò quod mandans in rigore dici nequeat illud delictum facere, ut Bart. in c. sed minus. §. servus de injuriis. n. 2. Jalon. in L. si quis id. ff. de jurisd. omni. jud. n. 36. Clarus L. 5. §. fin.

q. 89. Pacian. rr. crim. L. 9. c. 32. num. 2. ex eo, quod mandatum & consilium præcedant factum, & sint causa moralis illius, adeoque sub facto comprehendendi non debeant, & ut diversa puniantur. Et licet mandans absolue dici posset delictum committere, non tamen adhuc in proprio & rigoroso sensu, quo requiritur non moralis, sed physica factio, ut Castrop. n. 14. illud certum videtur, mandantem, si contra illum lata censura, illam non incurrere, dum mandatum, antequam datum executioni, revocavit efficaciter, secus tamen, si revocavit, quantum potuit, sine effectu tamen, quia non desinit esse causa moralis delicti, ut Castrop. n. 15. citato Cönnich. d. 14. du. 15.

Quæst. 555. An & qualis præmonitio necessariò præmittenda censuræ ferenda?

1. Resp. Primò: ad incurrendam censuram ipso jure latam vel per sententiam aut decretum generale sub censura ipso facto incurrenda aliquid faciendum, nulla prærequiritur monitio seu comminatio censuræ incurrendæ. c. reprehensibilis. de appell. cum enim jus, talisque sententia generalis sit publica, in se per se continuè monent, nisi tamen jus ipsum expressè veller monitionem præcedere, unde potest ac debet Judex commissio delicto delinquentem publicè denunciare & declarare censuratum, v. g. excommunicatum, Arg. c. conqnesti h. t. Nihilominus debere adhuc citari delinquentem obnoxium censuræ ipso jure latæ ad hoc, ut defendere se possit, si forsitan causam habeat excusantem à censura, tradit Nav. cit. conf. 9. n. 4. eumque secuti Engels h. t. n. 9. & Reiffenst. h. t. n. 23. quin & volunt per textum & gl. in Clem. 3. de censib. & Clem. 2. de poenis denunciationem seu declarationem excommunicationis à jure latæ esse nullam, nisi talis citatio præcesserit, nisi delictum & contumacia delinquentis non respicientis esset notoria.

2. Resp. Secundò: ad incurrendam censuram saltem excommunicationis ab homine latam requiritur necessariò prævia monitio seu comminatio illius, est communis & certa, juxta c. reprehensibilis. de appell. c. Sacro. h. t. c. Romana. c. Statutum. c. Constitutionem h. t. in 6. quia fertur ob contumaciam & ob inobedientiam actualem, & qui monitus non est, rebellis & contumax non est, nihilominus tamen, cum censura suspensionis & interdicti non ut mere censuræ, sed ut poenæ vindicativæ infligatur, imponi tunc possunt nullà præmissâ comminatione, Arg. c. Cum in cunctis. §. fin. de elect. c. Sacro. h. t. Castrop. l. c. p. 5. n. 5. debet hæc monitio ordinari esse trina cum competente intervallo dierum. cit. c. Constitutionem. gl. in cit. c. Sacro. v. competentis, vel una æquivalens tribus Arg. L. contumacia §. 1. ff. de re judicata, tum ut contumacia delinquentis magis appareat, tum ut habeat spatium ad defensionem proponendam, vel ad satisfactionem præstandam. Suar. d. 3. S. 12. n. 4. & 5. Hurtad. de censur. diff. 20. n. 86. Laym. L. 1. tr. 5. p. 1. c. 6. in fine. Estque tempus ad trinam vel unam trinam æquivalentem competens concessum exprimendum in ipsa sententia, Castrop. l. c. p. 5. num. 8. si verò feratur sententia excommunicationis non ob servata illà trinitate monitionis, sententia erit quidem injusta, non tamen invalida, nisi forte censura lata fuerit adversus participantes & communicantes cum excommunicato, c. Statutum. c. Statutum de Sent. excom. in 6. Castrop. l. c. cum AA. paulò ante cit. item debet monitio illa fieri in scriptis con-

inentibus causam, ob quam lata censura, ita ut, si pronunciata sine sufficiente causa (secus urgente legitima causa) verbotenus Judex eam proferens (excepto Episcopo) ab ingressu Ecclesiae & divinis officiis ipso jure suspendatur, & si interea divinis se ingererit, sit irregularis, juxta c. 1. de Sent. excom. in 6. Item debet hæc monitio in scriptis tradi reo vel coram illo legi, & quidem coram testibus, qui de ea tradita vel lecta testari possint, qui tamen si se malitiosè absconderet & declinaret, sufficit eam fieri ad ejus domum, vel in Ecclesia, platea aliòve loco publico, ex quo in ejus notitiam facile devenire possit, affigi, c. Sacro. de Sent. excom. c. Quoniam. §. porro. ut lite contestata, Suar. l. c. d. 3. §. 11. Covar. in c. alma mater. p. 1. §. 9. n. 4. Castrop. l. c. n. 11.

3. Resp. Tertiò: adhuc monitio prævia necessario requiritur, dum censura à jure statuta est sententiæ ferendæ, Arg. c. reprehensibilis. de appell. dum ibi universaliter & indistinctè præcipitur, ut præmittatur canonica monitio, nisi censura à jure imposita sit sententiæ latæ ipso jure incurrenda, quæ tamen responsio locum non habet, ubi crimen & contumacia est notoria, cum, ubi excessus est notorius, accusatione, examinatione, & probatione opus non sit. can. manifesta. & seq. caus. 2. q. 1. c. bona. de elect.

Quæst. 556. Quibus de causis excusetur quis ab incurrenda censura?

1. **R**esp. Primò: Ignorantia quælibet, modò casualis & supina non sit, excusat à censura, adeoque, si ea sit facti, ut dum ignorat, id, quod facit, contineri inter prohibita sub censura, v. g. dum percutit quis clericum putans esse laicum, c. Si verò de Sent. excom. si sit juris, ut dum quis percutit clericum minorum Ordinum, nesciens percussioni talis Cleri statutam censuram. c. 2. de constit. in 6. estque utriusque eadem ratio, nimirum quòd, cum censura ex sua institutione sit ad exercendos & continendos rebelles & inobedientes, eà ignoratà hanc vim habere nequit, ac ita non incurritur, cumque sint poenæ, quæ virtualiter contemptum legis requirunt, tales esse non possunt, dum ignoratur factum esse contra legem. Neque his obstat, quòd delinquentes contra alias leges sub certa poena aliquid prohibentes eadem poenà justè plectantur, etsi ignorent poenam, sub qua lex aliquid prohibuit, ut constat ex praxi recepta, nam in hac est disparitas inter censuras & poenas vindictivas, quòd ad has nulla requiratur contumacia, sed sola sufficit simplex inobedientia erga Deum vel legislatorem humanum, ob quam tum in vindictam sceleris, tum ob terrorem aliorum pro bono & tranquillitate communi scienter agentibus contra legem infliguntur poenæ, etsi hæc antecedenter ignorentur, censuræ verò utpote poenæ medicinales requirant contumaciam consistentem in eo, quòd quis sciens aliquid prohibitum sub censura, & tamen illud committat contra legem Ecclesiasticam, sicque eam quasi contemnat, ita Reiffenst. h. t. n. 31. cum Sylv. v. ignorantia. n. 14. & Nav. cit. c. 27. n. 274. Unde jam etiam stante dubio juris & facti, quòd adhibita debita diligentia vinci non potuit, non teneat quis reputare se ligatum censurâ, Sanch. in Decal. c. 10. num. 56. Castrop. l. c. p. 8. num. 8. eò quòd in illo casu ei censura non satis sit promulgata, neque dici possit eam contemnere, quam justè impositam ignorat. Ita cum D. Thom. quodlibet. 4. a. 14. Sanch. l. c. n. 57. & 58. Castrop. l. c. secus est de eo, qui scit censuram latam, dubitat tamen, num à censura, quâ se li-

R. P. Leurr. Jur. Can. Lib. V.

gatum fuisse scit, sit absolutus, is debet se reputare adhuc ligatum, quia pro censura, ejusque ligamine stat possessio, Arg. c. Sicut de Sent. excomm. Item de eo qui dubitat, num appellationem præmiserit censuræ, vel legitimè ab ea appellaverit. Sayr. de cens. l. 1. c. 16. Sanch. l. c. n. 59. Castrop. l. c. qui tamen n. 61. tradit, quòd etsi stante legitimo dubio reputare se non debeat pro censurato, in foro conscientiæ & exteriore, id tamen non tenere quòd ad Episcopatum aliâve dignitatem Ecclesiasticam, eò quòd turpe sit aliquando ab ea deturbari, comperta veritate censuræ.

2. Resp. Secundò: regulariter quis excusatur à censura ex gravi metu, v. g. mortis, mutilationis, infamiae, gravis jacturæ bonorum, qui committit aliquid sub censura prohibitum. Suar. d. 4. §. 3. num. 14. Laym. l. 1. Sum. tr. 5. p. 1. c. 5. in fine. Cönninck. d. 13. du. 12. n. 99. & seq. Castrop. l. c. n. 10. Pirh. h. t. n. 47. & alii cum communi, quia leges Ecclesiasticæ regulariter non obligant cum periculo vitæ, membrorum, alteriusque gravis damni. Arg. c. 4. de reg. jur. quia lex humana debet esse accommodata humanæ fragilitati; dum autem lex non obligat, ejus transgressione censura ei annexa non incurritur. Dixi tamen regulariter: quia in casibus extraordinariis, dum v. g. observatio legis humanæ necessaria pro conservando bono communi aut ejus transgressio cederet in contemptum fidei vel potestatis Ecclesiæ, sicut ea ex metu gravi facta non excusat à peccato mortali, sic nec à censura, si illa ei imposita. Laym. l. c. n. 9. Suar. de cens. d. 6. §. 3. Castrop. l. c. Idem esse, dum Ecclesia prohiberet quid sub censura, quòd aliàs jure naturali prohibitum est, v. g. fornicationem, furtum, homicidium, quia nulla est ratio, ob quam in eo casu dici posset præceptum Ecclesiasticum cessare, cum ex eo præcepto non astringatur quis ad aliquid peragendum vel omittendum, quòd eo præcepto secluso peragi aut omitti non debeat. Ita contra Cönninck cum Hurt. de cens. diffi. 23. num. 10. Castrop. l. c. n. 11. qui tamen addit, quòd, si tali præcepto naturali adderetur aliqua circumstantia, eidemque annexeretur censura v. g. prohibendo fornicationem in templo sub censura, excusetur fornicator à censura, si eam gravi metu adactus committeret in templo, quia non est censendus delinquere contra jus Ecclesiasticum, sed tantum contra jus naturale.

3. Resp. tertiò: excusatur quis à censura non tantum, quando innocens est à culpa, cui ea imposita, coram Deo & quòd ad forum externum, ut consentiunt omnes, verum etiam quando nocens est, si culpa exteriùs probata non est, quamvis Judici privatim notum sit, esse nocentem, quia Judex censuram ferre non potest ex notitia privata, estque talis illius sententia nulla, cum sententia sit actus publicus & forensis judicii. Castrop. n. 12. cum Nav. in c. cum contingat. de foro. comp. caus. nullitatis. 8. An verò è contra re ipsa innocens, legitimè tamen probatus nocens seu reus delicti, cui imposita censura, ligetur censurâ, in eo, inquam, non conveniunt AA. affirmant cum Gl. in c. 1. de Sent. excom. in 6. v. propter quam. Durand. in 4. d. 18. q. 4. Cordub. l. 1. q. 43. referens plures, eò quòd Judex juxta allegata & probata procedat justè, quòd bona, quibus fideles per censuram privantur, dispositioni Ecclesiæ subdantur, quibus proinde in hoc casu innocentem privare possit, tum ut judicii æquitas servetur, tum ne Ecclesiæ autoritas contemnatur, quòd præcepto lato à Judice procedente secundum Ordinem juris nequeat resisti, sed potius ob-

P p 2

servan-

servandum, saltem in facie Ecclesiæ, ut cum Div. Thom. in 4. dist. 18. q. 2. a. 1. plurimi apud Castrop. l. c. num. 3. E contra innocentem probatum nocentem aliquā censurā ligari posse, negant Cajet. 2. 2. q. 70. a. 4. ad 1. Sotus, Covar. Avila. Suar. & alii, ex ea ratione, quod verisimile non sit, Christum reliquisse Ecclesiæ potestatem privandi innocentem tantis bonis spiritualibus, cum privatio hæc nec publicæ disciplinæ nec Judicis auctoritati tuendæ expediat, sed ad id sufficiat, ut is, in quem fertur talis sententia, in facie Ecclesiæ & coram scientibus censuram & innocentiam ignorantibus se gerat, ac si verè ligatus censurâ, ad quod vi prædictæ sententiæ videtur obligatus. Castrop. n. 15. distinguit, ita, ut res, quæ præcipitur, sub censura sit iniqua Judice ignorante iniquitatem, non teneatur, nec possit parere sententiæ. v. g. dum ligatus impedimento dirimente per sententiam jubetur contrahere & consummare matrimonium, quia præsumenda non est Ecclesia velle, ut sibi contra legem divinam & naturalem obediat, uti sentiunt omnes, sed si, quod præcipitur sub censura, nulli legi adversetur, etsi probabile censeat ligari alienum in hoc casu censurâ, si non pareat, contrarium censet probabilius, eò quod durum & ab Ecclesiæ benignitate alienum sit, co-gere & obligare sub censura ad solvendum & exequendum quid tanquam debitum, quod nullo modo debitum est, & licet in exteriori foro debitum esse demonstretur, id solum probat, aliquem obligatum esse id exequi, dum præceptum tale sine scandalo non potest non observari, & hoc non ex vi talis præcepti, utpote quod nullum est, sed ex vi juris naturalis, quo tenetur quis potestati publicæ justè & juridicè præcipienti obedire, unde si tali præcepto non tantum secreto, sed & publico, non obediat, non incurritur exinde censura, nec obligatio abstinendi in publico ab omnibus actibus, qui per censuram exerceri prohibentur, ut Suar. Laym. Cönnick censent, sed ex vi præcepti naturalis, quo tenetur quis censuram communi hominum sensu veram observare, ut Castrop. cit. n. 15. juncto n. 16.

Quæst. 557. Censura qualiter tollatur?

Resp. primò: Censura semel incurta non tollitur, nisi per absolutionem ab ea, cum tolli nequeat, nisi à potestate collata Petro solvendi ligatos, cujus potestatis actus est absolutio. Castrop. tr. 29. d. 1. p. 11. §. 1. num. 2. Neque enim tollitur morte infipientis eam, cum, licet ab eo pendeat in fieri, non tamen in conservari, quia non est præceptum, sed poena transgressionis præcepti, quæ durat, quousque legitime tollatur. Arg. c. Si Episcopus 11. q. 3. c. Pastoralis. §. præerea. de Off. Ord. Suar. de cens. d. 7. S. 1. Laym. l. 1. Sum. tr. 5. p. 1. c. 7. n. 1. Castrop. l. c. Hurt. de excom. diff. 1. d. 14. Neque perfectè cessat morte censurati, tamen si enim quâ parte ligabat censuratum viventem, ejus morte pereat, non tamen quâ parte obligabat fideles abstinere ab ejus communicatione, dum & hi eo mortuo tenentur à sepeliendo ejus corpore, uti & ab offerendo pro ejus anima preces publicas abstinere, Suar. l. c. S. 7. n. 5. §. 6. Laym. l. c. Castrop. l. c. n. 3. Covar. in c. alma mater. p. 1. §. 1. n. 8. Neque denique satisfactione parti læsæ præstitâ & emendatione solâ, dum, licet imponatur, ut parti satisfiat, & delinquens corrigatur, ex eo tamen solum sequitur, quod debeat censura à Judice auferri, non verò quòd ea ex se cesset; qualiter verò etiam, dum non absolute, sed pro determinato tempore fertur, adhuc non tollatur sine absolutione, vide apud Castrop. cit. n. 4.

2. Resp. secundò: Potest absolutio à censura fieri

variis modis, nimirum vel simpliciter & absolute, dum ea conceditur emendato & à contumacia decedente; vel sub conditione aliqua, quæ si respiciat tempus præsens vel præteritum propriè conditio non est, cum non suspendat actum, sed eâ existente valet absolutio, eâ deficiente non tam corrumpit, quam nulla unquam fuit, si respiciat tempus futurum, v. g. dum dicitur: Absolvo te ab incurta excommunicatione, quamprimum satisfeceris, suspensa manet, usque dum præstita satisfactio, quâ præstitâ jam absolutio evasit absoluta. Sed neque jure divino neque humano magis irritam aut prohibitam talem absolutionem quam excommunicationem ipsam sub conditione de futuro factam, cum communiteneant Covar. l. c. n. 6. Suar. l. c. d. 7. S. 8. n. 7. Laym. l. c. c. 7. n. 1. Vasq. de excom. d. 18. Castrop. l. c. §. 2. n. 2. citatque ab eo Nav. Cönn. Hurt. modò tamen rationalis sit causa conditionare absolventi, cum aliàs talis modus absolventi alienus sit à praxi & usu recepto. His de cætero non obstantibus, quòd concedi nequeat absolutio Sacramentalis à peccatis sub tali conditione de futuro, siquidem absolutio à peccatis non pendet immediatè à voluntate absolventis, sed remotè quatenus ex illa voluntate apponitur materia & forma Sacramenti à Christo instituta, quibus positis, non potest illorum effectus ex humana voluntate dependere, absolutio autem à censura alijsque poenis immediatè pendet à voluntate absolventis exterius expressâ, ideòque illius effectus suspendi potest. Ita Castrop. l. c. n. 3.

3. Resp. tertio: Est & alius modus absolventi à censura, dictus ad cautelam, quo cavetur damnum, quod ex censura ignota tam censurato quam aliis provenire poterat, & hinc frequenter præmittitur tum absolutioni à peccatis ob vitandam Sacramenti irreverentiam, tum Ordinum receptioni, tum beneficiorum, aliorumque privilegiorum collationi ad vitandam eorum invaliditatem. Hæc absolutio ignorantibus censuram petenti absolvi à quacunque censura, si fortè aliquâ ligatus esset, concedenda est. Castrop. n. 4. Hæc si petatur pro foro conscientie factâ promissione de satisfaciendo, ubi constitit adfuisse censuram, concedenda est. Castrop. n. 5. cum Sayr. thes. l. 2. c. 16. n. 19. Si verò in foro externo petatur generatim absolutio à censura, eò quòd petens nullius in particulari suspicionem habeat nullâ præmissâ causæ cognitione, nullâque datâ cautione, ea conceditur. At si alicujus specialis censuræ, de qua habetur suspicio, utique is saltem semiplenè probare debet absolvendus, se illâ censurâ ligatum non esse, vel quia sententia lata desuper continet errorem, vel lata post interpositam legitimam appellationem, vel quacunque alia de causa. Abb. in c. Apostolica. de censib. n. 10. Felin. n. 22. Covar. l. c. §. 12. n. 7. Sayr. Ugol. & alii apud Castrop. l. c. Item citandus, ad cujus instantiam excommunicatio lata, item Judex qui eam tulit, si processit ex officio, & si in probatione defecerint, condemnandi, & reus absolvendus. Porro absolutio hanc ad cautelam præstare poterit, qui ab ea censura absolute absolvere potest, an verò cui libet Judici delegato competat hæc potestas, valde variant AA. ut legere est apud Castrop. l. c.

4. Resp. quartò: Est quoque modus alius absolventi à Censura, qui vocatur: ad reincidentiam, eò quòd absolutus in eam iterum incidat, si opus sub censura præceptum non exequatur, utitur hoc modo frequenter Judices in debitis pecuniariis, dum ex consensu creditoris debitorem absolvent ab excommunicatione incurta ob non solum debitum, im-

imposito præcepto, ut intra tot dies fiat solutio, si minus, eadem censurâ denuo ligetur. Sic etiam absolutus à sede Apostolica ejusve Legato, Nuncio cum mandato comparendi coram Ordinario vel alio, à quo sit penitentiam accepturus, vel cum obligatione parti satisfaciendi, si tale præceptum negligat, reincident in censuram Castrop. l. c. n. 7. & 8. Fit hæc absolutio ad reincidentiam modo adhuc alio, dum nimirum absolvitur quis pro aliquo tempore absolutus, & pro reliquo tempore sub conditione, v. g. absolvi- tur quis à Judice ad tres dies ex consensu creditoris & in perpetuum, si intra illos dies debitum solvat. Item alio modo hac absolutio ad reincidentiam absolvi- tur quis, nimirum in ordine ad aliquem tantum effectum, v. g. ad collationem beneficii alicujus, ad ferendum testimonium, in quo casu absolvi aliquem non à censura, sed ab uno illius effectum, v. g. incapacitate conferendi beneficii, ferendi testimonii, tradit Castrop. n. 12. uti &, quod nullus præter Pontificem uti possit hoc modo absolvi à censura, quia nemi- ni concessum fante censurâ illius effectum impedi- re, eum censura suos effectus habeat à pontificia in- stitutione, quam nullus alius à Pontifice mutare possit, excepto tamen unico casu, qui tamen ab ipso Pontifice conceditur ob necessitatem, dum nimirum cuicunque Judici, tam ordinario quam delegato, tam- etsi potestatem non habeat absolvi à censuris, da- tum est, ut excommunicatum absolvere possit non absolutus, sed ad effectum dicendi testimonium, quando aliâ viâ veritas cognosci non potest, c. ve- niens, de testib. juncto c. præterea, de off. jud. deleg. Laym. l. c. c. 7. in fine, Sayr. thes. l. 2. c. 16. n. 15, Castrop. cit. §. 2. n. 2.

Quest. 558. Quâ formâ & ritu conceda- tur absolutio à censura?

1. R. Elp. primò: Nulla forma in jure desuper præscripta, sed sufficit, quæ voluntatem ab- solventis declaret, ut si dicatur: ego te absolvo ab excommunicatione &c. imò: absolvo te: si præ- missa petitio absolutioni à censura. Ugol. de cens. lib. 1. c. 23. Sayr. thes. l. 2. c. 16. n. 3.

2. R. Elp. secundò: Ligatus pluribus censuris etiam ejusdem rationis, potest absolvi ab una, & non ab alia, secus ac accidit in absolutione à pecca- tis mortalibus, potest etiam ab omnibus absolvi unâ absolutione, si absolvens habeat eam potestatem & voluntatem, Sayr. l. c. c. 11. à n. 16. quam volunta- tem non habere censetur, si unam tantum censu- ram aperuit penitens, c. cum pro causa, de sent. ex- com. Abb. ibid. n. 6. Covar. in c. alma mater. p. 1. §. 1. n. 13. Potest fieri verbis & scripturâ, tam in foro exteriori quam conscientie, ut usus probat, quin & eam fieri signis aliis non esse mortale, ait Hurt. d. 14. de excom. diff. 14. quod non credit Cas- trop. l. c. §. 3. n. 3. maxime in absolutione judicia- li, quia adversatur consuetudini receptæ in re gravi. De cætero ritus observandus in absolutione judicia- li ab excommunicatione, præscribitur in c. à nobis, de sent. excom. & Pontificali Romano, de quo vide Castrop. l. c. n. 4.

3. R. Elp. tertio: Inter condiciones ad absolven- dum à censura, prima est potestas, quæ nemini non Clerico etiam in articulo mortis concessa, Nav. c. 26. n. 26. Covar. l. c. n. 9. Castrop. l. c. n. 5. potestatem hanc habet, cui commissâ absolutio satisfactione non præstitâ, si absolvendus impotens satisfacere præstet cautionem pignoratitiam vel fidejussoriam. Vafq. de excom. du. 20. Avil. p. 2. c. 7. du. 8. Sayr. l. 2. thes. c. 17. n. 11. Castrop. n. 6. cum potestas absolvi parte

satisfactâ subintelligitur, in quantum fieri potest ser- vato juris ordine, quem Ordinem quia violat Ju- dex contentus cautione juratoriâ, dum censuratus præstare potest satisfactionem, peccat graviter, Arg. c. 2. de sent. excom. in 6. invalidè quoque absolvit, si est Judex delegatus, quia delegans censendus non est concedere potestatem absolvi contra juris Ordinem & in præjudicium tertii. Ita Vafq. loc. cit. Suar. d. 7. §. 5. n. 42. Cón. d. 14. du. 16. num. 121. cujus contrarium probabile esse docent Hurt. d. 14. diff. §. n. 22. Sanch. Avil. quos sequitur Castrop. l. c. Secunda conditio tenens se quoque ex parte absol- ventis est libertas à coactione & metu, à quocunque coactio & metus procedat; quod procedit, tamen si Judex sub conditione futura censuram imposuisset, & ante completam conditionem cogeretur revoca- re mandatum, ea revocatio nulla esset, Suar. d. 7. §. n. 13. Sayr. l. c. l. 1. c. 21. n. 30. Item procedit in absolutione ab excommunicatione minore. Tertia conditio est, ut absolvens in causa principali non decipiat, ut dum absolvendus fingeret se parti satisfecisse, vel propositum satisfaciendi habere, quod non habet, absolutio, utpote per subreptionem obenta, non valeret. Sayr. l. c. num. 27. Covar. l. c. §. 11. n. 14. Castrop. l. c. n. 8. Quarta ex parte ab- solvendi petitio absolutionis, non quidem ut sine ea absolutio non habeat effectum, sed ut conveniret concedatur; nam cum censura imposita ad corre- ctionem censurati, expedit illum humili postulatione demonstrare, se esse correctum, Arg. c. per tuas, de sent. excom. dum aliàs posset invito concedi. Suar. d. 7. §. 7. Castrop. l. c. n. 9. Sayr. l. c. Denique licet non requiratur, absolvendum esse præsentem Judici absolventi, Nav. c. 26. n. 14. Sylv. v. absolutio 3. n. 9. Henric. l. 3. de excom. c. 29. n. 1. Castrop. l. c. n. 10. ut tamen sicilegit fiat, adesse debet causa ur- gens, cum sic expediat, tum ad reverentiam censu- rarum, tum ad majorem humilitatem & cautio- nem censurati, idem dicendum de absolutione pe- tenda per procuratorem, Sayr. Suar. Nav. Henric. Castrop. ll. cit. ad quod tamen is habere debet man- datum speciale. Gl. in c. qui ad agendum, de procura- tor. in 6. v. velpacisci. Ugol. Tab. 1. c. 29. §. 1. n. 3. quin & jurare, se præstaturum omnia, quæ absol- vendus præstare deberet, si præsens adesset; ad quod tamen juramentum non eget speciali mandato. Cas- trop. cit. n. 10.

Quest. 559. Quinam absolvere possint à censuris?

1. R. Elp. Primò: à censuris ab homine specialiter latis absolvere potest primò: qui eas tulit, nisi sit specialiter interdictum. c. Verbum, de peni- tentia. dist. 1. c. pastoralis. §. præterea, de Off. Ordi- nar. D. Thom. 3. p. in additionib. q. 24. a. 1. Suar. d. 7. §. 2. Covar. in c. alma mater. p. 1. §. 12. num. 2. Laym. l. 1. Sum. tr. §. p. 1. c. 7. n. 2. Abb. in c. prudentiam. §. fin. de Off. delegat. Felin. ibid. n. 19. Sayr. l. 2. thes. c. 20. Nav. c. 27. n. 40. Cas- trop. l. c. §. 4. num. 1. Idque etiam, si reus domici- lium suum mutet, adhuc ab eo, qui tulit censuram, absolvi potest, Arg. c. Proposui, de foro comp. Gl. ibid. v. citatus, mutatione enim domicilii subterfu- gi nequit jurisdictio auctoris censuræ. Suar. l. c. Sayr. l. c. n. 4. Item, etiam si appellationem inter- posuerit censuratus, cum per appellationem ferens censuram non priveretur jurisdictione suâ, quod ad ea, quæ appellationi non obstant, qualiter ei non obstat absolutio à censura, sed potius eam juvat, cum sit id, quod appellatione intenditur. c. si à Judice, de appell. in 6. Abb. in c. questiones, de appell. num. 7. Suar. cit.

servandum, saltem in facie Ecclesiæ, ut cum Div. Thom. in 4. dist. 18. q. 2. a. 1. plurimi apud Castrop. l. c. num. 3. E contra innocentem probatum nocentem aliquā censurā ligari posse, negant Cajer. 2. 2. q. 70. a. 4. ad 1. Sotus, Covar. Avila. Suar. & alii, ex ea ratione, quod verisimile non sit, Christum reliquisse Ecclesiæ potestatem privandi innocentem tantis bonis spiritualibus, cum privatio hæc nec publicæ disciplinæ nec Judicis auctoritati tuendæ expediat, sed ad id sufficiat, ut is, in quem fertur talis sententia, in facie Ecclesiæ & coram scientibus censuram & innocentiam ignorantibus se gerat, ac si verè ligatus censurâ, ad quod vi prædictæ sententiæ videtur obligatus. Castrop. n. 15. distinguit, ita, ut res, quæ præcipitur, sub censura sit iniqua Judice ignorante iniquitatem, non teneatur, nec possit parere sententiæ. v. g. dum ligatus impedimento dirimente per sententiam jubetur contrahere & consummare matrimonium, quia præsumenda non est Ecclesia velle, ut sibi contra legem divinam & naturalem obediat, uti sentiunt omnes, sed si, quod præcipitur sub censura, nulli legi adversetur, etsi probabile censeat ligari alienum in hoc casu censurâ, si non pareat, contrarium censet probabilius, eò quod durum & ab Ecclesiæ benignitate alienum sit, co-gere & obligare sub censura ad solvendum & exequendum quid tanquam debitum, quod nullo modo debitum est, & licet in exteriori foro debitum esse demonstretur, id solum probat, aliquem obligatum esse id exequi, dum præceptum tale sine scandalo non potest non observari, & hoc non ex vi talis præcepti, utpote quod nullum est, sed ex vi juris naturalis, quo tenetur quis potestati publicæ justè & juridicè præcipienti obedire, unde si tali præcepto non tantum secreto, sed & publico, non obediat, non incurritur exinde censura, nec obligatio abstinendi in publico ab omnibus actibus, qui per censuram exerceri prohibentur, ut Suar. Laym. Cönnick censent, sed ex vi præcepti naturalis, quo tenetur quis censuram communi hominum sensu veram observare, ut Castrop. cit. n. 15. juncto n. 16.

Quæst. 557. Censura qualiter tollatur?

Resp. primò: Censura semel incurta non tollitur, nisi per absolutionem ab ea, cum tolli nequeat, nisi à potestate collata Petro solvendi ligatos, cujus potestatis actus est absolutio. Castrop. tr. 29. d. 1. p. 11. §. 1. num. 2. Neque enim tollitur morte infipientis eam, cum, licet ab eo pendeat in fieri, non tamen in conservari, quia non est præceptum, sed poena transgressionis præcepti, quæ durat, quousque legitime tollatur. Arg. c. Si Episcopus 11. q. 3. c. Pastoralis. §. præerea. de Off. Ord. Suar. de cens. d. 7. S. 1. Laym. l. 1. Sum. tr. 5. p. 1. c. 7. n. 1. Castrop. l. c. Hurt. de excom. diff. 1. d. 14. Neque perfectè cessat morte censurati, tamen si enim quâ parte ligabat censuratum viventem, ejus morte pereat, non tamen quâ parte obligabat fideles abstinere ab ejus communicatione, dum & hi eo mortuo tenentur à sepeliendo ejus corpore, uti & ab offerendo pro ejus anima preces publicas abstinere, Suar. l. c. S. 7. n. 5. §. 6. Laym. l. c. Castrop. l. c. n. 3. Covar. in c. alma mater. p. 1. §. 1. n. 8. Neque denique satisfactione parti læsæ præstitâ & emendatione solâ, dum, licet imponatur, ut parti satisfiat, & delinquens corrigatur, ex eo tamen solum sequitur, quod debeat censura à Judice auferri, non verò quòd ea ex se cesset; qualiter verò etiam, dum non absolute, sed pro determinato tempore fertur, adhuc non tollatur sine absolutione, vide apud Castrop. cit. n. 4.

2. Resp. secundò: Potest absolutio à censura fieri

variis modis, nimirum vel simpliciter & absolute, dum ea conceditur emendato & à contumacia decedente; vel sub conditione aliqua, quæ si respiciat tempus præsens vel præteritum propriè conditio non est, cum non suspendat actum, sed eâ existente valet absolutio, eâ deficiente non tam corruit, quam nulla unquam fuit, si respiciat tempus futurum, v. g. dum dicitur: Absolvo te ab incurta excommunicatione, quamprimum satisfeceris, suspensa manet, usque dum præstita satisfactio, quâ præstitâ jam absolutio evasit absoluta. Sed neque jure divino neque humano magis irritam aut prohibitam talem absolutionem quam excommunicationem ipsam sub conditione de futuro factam, cum communiteneat Covar. l. c. n. 6. Suar. l. c. d. 7. S. 8. n. 7. Laym. l. c. c. 7. n. 1. Vasq. de excom. d. 18. Castrop. l. c. §. 2. n. 2. citatque ab eo Nav. Cönn. Hurt. modò tamen rationalis sit causa conditionare absolventi, cum aliàs talis modus absolventi alienus sit à praxi & usu recepto. His de cætero non obstantibus, quòd concedi nequeat absolutio Sacramentalis à peccatis sub tali conditione de futuro, siquidem absolutio à peccatis non pendet immediatè à voluntate absolventis, sed remotè quatenus ex illa voluntate apponitur materia & forma Sacramenti à Christo instituta, quibus positis, non potest illorum effectus ex humana voluntate dependere, absolutio autem à censura alijsque poenis immediatè pendet à voluntate absolventis exterius expressâ, ideòque illius effectus suspendi potest. Ita Castrop. l. c. n. 3.

3. Resp. tertio: Est & alius modus absolventi à censura, dictus ad cautelam, quo cavetur damnum, quod ex censura ignota tam censurato quam alijs provenire poterat, & hinc frequenter præmittitur tum absolutioni à peccatis ob vitandam Sacramenti irreverentiam, tum Ordinum receptioni, tum beneficiorum, aliorumque privilegiorum collationi ad vitandam eorum invaliditatem. Hæc absolutio ignorantibus censuram petenti absolvi à quacunque censura, si fortè aliquâ ligatus esset, concedenda est. Castrop. n. 4. Hæc si petatur pro foro conscientie factâ promissione de satisfaciendo, ubi constitit adfuisse censuram, concedenda est. Castrop. n. 5. cum Sayr. thes. l. 2. c. 16. n. 19. Si verò in foro externo petatur generatim absolutio à censura, eò quòd petens nullius in particulari suspicionem habeat nullâ præmissâ causæ cognitione, nullâque datâ cautione, ea conceditur. At si alicujus specialis censuræ, de qua habetur suspicio, utique is saltem semiplenè probare debet absolvendus, se illâ censurâ ligatum non esse, vel quia sententia lata desuper continet errorem, vel lata post interpositam legitimam appellationem, vel quacunque alia de causa. Abb. in c. Apostolica. de censib. n. 10. Felin. n. 22. Covar. l. c. §. 12. n. 7. Sayr. Ugol. & alii apud Castrop. l. c. Item citandus, ad cujus instantiam excommunicatio lata, item Judex qui eam tulit, si processit ex officio, & si in probatione defecerint, condemnandi, & reus absolvendus. Porro absolutio hanc ad cautelam præstare poterit, qui ab ea censura absolute absolvere potest, an verò cui libet Judici delegato competat hæc potestas, valde variant AA. ut legere est apud Castrop. l. c.

4. Resp. quartò: Est quoque modus alius absolventi à Censura, qui vocatur: ad reincidentiam, eò quòd absolutus in eam iterum incidat, si opus sub censura præceptum non exequatur, utitur hoc modo frequenter Judices in debitis pecuniariis, dum ex consensu creditoris debitorem absolvent ab excommunicatione incurta ob non solum debitum, im-

imposito præcepto, ut intra tot dies fiat solutio, si minus, eadem censurâ denuo ligetur. Sic etiam absolutus à sede Apostolica ejusve Legato, Nuncio cum mandato comparendi coram Ordinario vel alio, à quo sit penitentiam accepturus, vel cum obligatione parti satisfaciendi, si tale præceptum negligat, reincident in censuram Castrop. l. c. n. 7. & 8. Fit hæc absolutio ad reincidentiam modo adhuc alio, dum nimirum absolvitur quis pro aliquo tempore absolutus, & pro reliquo tempore sub conditione, v. g. absolvi- tur quis à Judice ad tres dies ex consensu creditoris & in perpetuum, si intra illos dies debitum solvat. Item alio modo hac absolutio ad reincidentiam absolvi- tur quis, nimirum in ordine ad aliquem tantum effectum, v. g. ad collationem beneficii alicujus, ad ferendum testimonium, in quo casu absolvi aliquem non à censura, sed ab uno illius effectum, v. g. incapacitate conferendi beneficii, ferendi testimonii, tradit Castrop. n. 12. uti &, quod nullus præter Pontificem uti possit hoc modo absolvi à censura, quia nemi- ni concessum fante censurâ illius effectum impedi- re, eum censura suos effectus habeat à pontificia in- stitutione, quam nullus alius à Pontifice mutare possit, excepto tamen unico casu, qui tamen ab ipso Pontifice conceditur ob necessitatem, dum nimirum cuicunque Judici, tam ordinario quam delegato, tam- etsi potestatem non habeat absolvi à censuris, da- tum est, ut excommunicatum absolvere possit non absolutus, sed ad effectum dicendi testimonium, quando aliâ viâ veritas cognosci non potest, c. ve- niens, de testib. juncto c. præterea, de off. jud. deleg. Laym. l. c. c. 7. in fine, Sayr. thes. l. 2. c. 16. n. 15, Castrop. cit. §. 2. n. 2.

Quest. 558. Quâ formâ & ritu conceda- tur absolutio à censura?

1. R. Esp. primò: Nulla forma in jure desuper præscripta, sed sufficit, quæ voluntatem ab- solventis declaret, ut si dicatur: ego te absolvo ab excommunicatione &c. imò: absolvo te: si præ- missa petitio absolutioni à censura. Ugol. de cens. lib. 1. c. 23. Sayr. thes. l. 2. c. 16. n. 3.

2. R. Esp. secundò: Ligatus pluribus censuris etiam ejusdem rationis, potest absolvi ab una, & non ab alia, secus ac accidit in absolutione à pecca- tis mortalibus, potest etiam ab omnibus absolvi unâ absolutione, si absolvens habeat eam potestatem & voluntatem, Sayr. l. c. c. 11. à n. 16. quam volunta- tem non habere censetur, si unam tantum censu- ram aperuit penitens, c. cum pro causa, de sent. ex- com. Abb. ibid. n. 6. Covar. in c. alma mater. p. 1. §. 1. n. 13. Potest fieri verbis & scripturâ, tam in foro exteriori quam conscientie, ut usus probat, quin & eam fieri signis aliis non esse mortale, ait Hurt. d. 14. de excom. diff. 14. quod non credit Cas- trop. l. c. §. 3. n. 3. maxime in absolutione judicia- li, quia adversatur consuetudini receptæ in re gravi. De cætero ritus observandus in absolutione judicia- li ab excommunicatione, præscribitur in c. à nobis, de sent. excom. & Pontificali Romano, de quo vide Castrop. l. c. n. 4.

3. R. Esp. tertio: Inter condiciones ad absolven- dum à censura, prima est potestas, quæ nemini non Clerico etiam in articulo mortis concessa, Nav. c. 26. n. 26. Covar. l. c. n. 9. Castrop. l. c. n. 5. potestatem hanc habet, cui commissâ absolutio satisfactione non præstitâ, si absolvendus impotens satisfacere præstet cautionem pignoratitiam vel fidejussoriam, aut si hanc præstare nequeat, juratoriam. Vasq. de excom. du. 20. Avil. p. 2. c. 7. du. 8. Sayr. l. 2. thes. c. 17. n. 11. Castrop. n. 6. cum potestas absolvi parte

satisfactâ subintelligitur, in quantum fieri potest ser- vato juris ordine, quem Ordinem quia violat Ju- dex contentus cautione juratoriâ, dum censuratus præstare potest satisfactionem, peccat graviter, Arg. c. 2. de sent. excom. in 6. invalidè quoque absolvit, si est Judex delegatus, quia delegans censendus non est concedere potestatem absolvi contra juris Ordinem & in præjudicium tertii. Ita Vasq. loc. cit. Suar. d. 7. §. 5. n. 42. Cón. d. 14. du. 16. num. 121. cujus contrarium probabile esse docent Hurt. d. 14. diff. §. n. 22. Sanch. Avil. quos sequitur Castrop. l. c. Secunda conditio tenens se quoque ex parte absol- ventis est libertas à coactione & metu, à quocunque coactio & metus procedat; quod procedit, tamen si Judex sub conditione futura censuram imposuisset, & ante completam conditionem cogeretur revoca- re mandatum, ea revocatio nulla esset, Suar. d. 7. §. n. 13. Sayr. l. c. l. 1. c. 21. n. 30. Item procedit in absolutione ab excommunicatione minore. Tertia conditio est, ut absolvens in causa principali non decipiat, ut dum absolvendus fingeret se parti satisfecisse, vel propositum satisfaciendi habere, quod non habet, absolutio, utpote per subreptionem obventa, non valeret. Sayr. l. c. num. 27. Covar. l. c. §. 11. n. 14. Castrop. l. c. n. 8. Quarta ex parte ab- solvendi petitio absolutionis, non quidem ut sine ea absolutio non habeat effectum, sed ut conveniret concedatur; nam cum censura imposita ad corre- ctionem censurati, expedit illum humili postulatione demonstrare, se esse correctum, Arg. c. per tuas, de sent. excom. dum aliàs posset invito concedi. Suar. d. 7. §. 7. Castrop. l. c. n. 9. Sayr. l. c. Denique licet non requiratur, absolvendum esse præsentem Judici absolventi, Nav. c. 26. n. 14. Sylv. v. absolutio 3. n. 9. Henric. l. 3. de excom. c. 29. n. 1. Castrop. l. c. n. 10. ut tamen sic licet fiat, adesse debet causa ur- gens, cum sic expediat, tum ad reverentiam censu- rarum, tum ad majorem humilitatem & cautio- nem censurati, idem dicendum de absolutione pe- tenda per procuratorem, Sayr. Suar. Nav. Henric. Castrop. ll. cit. ad quod tamen is habere debet man- datum speciale. Gl. in c. qui ad agendum, de procura- tor. in 6. v. velpacisci. Ugol. Tab. 1. c. 29. §. 1. n. 3. quin & jurare, se præstaturum omnia, quæ absol- vendus præstare deberet, si præsens adesset; ad quod tamen juramentum non eget speciali mandato. Ca- strop. cit. n. 10.

Quest. 559. Quinam absolvere possint à censuris?

1. R. Esp. Primò: à censuris ab homine specialiter latis absolvere potest primò: qui eas tulit, nisi sit specialiter interdictum. c. Verbum, de peni- tentia. diff. 1. c. pastoralis. §. præterea, de Off. Ordi- nar. D. Thom. 3. p. in additionib. q. 24. a. 1. Suar. d. 7. §. 2. Covar. in c. alma mater. p. 1. §. 12. num. 2. Laym. l. 1. Sum. tr. §. p. 1. c. 7. n. 2. Abb. in c. prudentiam. §. fin. de Off. delegat. Felin. ibid. n. 19. Sayr. l. 2. thes. c. 20. Nav. c. 27. n. 40. Cas- trop. l. c. §. 4. num. 1. Idque etiam, si reus domici- lium suum mutet, adhuc ab eo, qui tulit censuram, absolvi potest, Arg. c. Proposuit, de foro comp. Gl. ibid. v. citatus, mutatione enim domicilii subterfu- gi nequit jurisdictio authoris censuræ. Suar. l. c. Sayr. l. c. n. 4. Item, etiam si appellationem inter- posuerit censuratus, cum per appellationem ferens censuram non privetur jurisdictione suâ, quod ad ea, quæ appellationi non obstant, qualiter ei non obstat absolutio à censura, sed potius eam juvat, cum sit id, quod appellatione intenditur. c. si à Judice, de appell. in 6. Abb. in c. questiones, de appell. num. 7. Suar. cit.

cit. f. 2. n. 32. Dixi autem: *Nisi specialiter fuerit auctori censura interdictum absolvere censuratum:* cuius plures casus enumeratos vide apud Castrop. *loc. cit. num. 4.* Secundò: Absolvere potest Successor in munere & dignitate ferentis censuram, cum censeatur eadem cum prædecessore persona, *can. si Episcopus 11. q. 3.* proceditque id ipsum in Successore Judicis delegati, *c. pastoralis. §. præterea. de off. Ordinar. Laym. cit. c. 7. §. de Successore.* item in Successore ad tempus, ut patet in capitulo sede vacante, quod potest absolvere per Vicarium à se electum excommunicatos etiam ab Episcopo, *c. 3. de suppl. neglig. Prælat. in 6. c. unio. de major. & obed.* Tertiò: Superior ferentis censuram, si ejus Superior sit pleno jure, v. g. Papa respectu omnium Ordinariarum, Generalis respectu Provincialium, Provincialis respectu Rectorum, Episcopus respectu sui Vicarii, delegans respectu sui delegati, utpote qui utentes suo jure non irrogant injuriam inferiori, nisi tamen contrarium habeat consuetudo, ut dum regulares Episcopo subiecti suspensi vel excommunicati à suo Prælati in causa concernente religiosam disciplinam nequeunt absolvi ab Episcopo, nisi fortè interposita appellatione, *Gl. in c. quanto. vers. si Prælati. de off. Ordinar. Abb. in c. reprehensibilis. de appell. n. 11.* Idem est in aliquibus Archidiaconis, à quorum latis censuris ex consuetudine & privilegio nequit absolvere Episcopus, uti nec ab eo appellati, nisi ad Archiepiscopum vel Papam, *Arg. c. dilecto. de off. Archid. Sayr. cit. c. 20. n. 16.* nunquam tamen Superior, etsi validè posset absolvere, debet censuratos ab inferiore absolvere, nisi prius satisfactionem plenam exigat, & inferiorem moneat, ne ejus autoritas contemni videatur, *Gl. in c. cum ecclesiarum. v. non relaxes. Abb. in c. dilecto. de off. Archid. n. 7.* Covar. *in c. alma mater. §. 12. n. 3.* Ugol. *de cens. tab. 1. c. 4. §. 1. n. 7.* Castrop. *l. c. n. 6.* Laym. *cit. cap. 7. vers. deinde.* Dixi autem: *Superior pleno jure:* quia quidam Superiores, quia tales non sunt pleno jure, sed in certis casibus, absolute absolvere nequeunt pro libitu à censuris inferiorum, v. g. Archiepiscopus respectu suffraganeorum, non nisi tempore visitationis, *c. cum ex officiis. de præscript. vel in causa ad ipsum per appellationem devoluta, & tunc vocatis partibus & cognitione causæ præmissa. Arg. c. Romana. & c. venerabilibus. de sent. excom. in 6.* Porro delegatus cum causæ cognitione absolvere potest à censura lata à delegante, modò delegans privatus non sit jurisdictione. Castrop. *l. c. num. 8.* Sayr. *cit. c. 20. n. 14.* cum communi, delegatus verò, cui absque cognitione causæ potestas ferendi censuras concessa, absolvere nequit, quia necdum tantum ministerium illi delegatum, Laym. *l. c.* Suar. *l. c. n. 8.* Sayr. *l. c. n. 24.* Nav. *c. 27. n. 40.* Et hæc de censura lata specialiter ab homine, de censura enim lata

ab homine generaliter, omnes illi absolvere possunt, qui possunt ab ea absolvere, si lata fuisset à jure, quia ex absolutione talis censura ab aliis facta non turbatur tribunal Judicis ferentis eam, cum reus non fuerit nominatim citatus, & ita docent Covar. *l. c. n. 4.* Sayr. *l. c. n. 2.* Nav. *c. 27. n. 44.* Suar. *l. c. n. 23.* Laym. *l. c. n. 3.* Castrop. *l. c. n. 10.* pluresque apud illum.

2. Resp. secundò: à censura juris, quam auctor illius, sive sit Episcopus, sive Papa, sibi non referavit, absolvere possunt suos subditos, si habeant jurisdictionem in foro externo, ut Episcopi, Abbates, Guardiani, Rectores, Priores & similes, *Gl. Abb. Felin. Castrop. l. c. §. 5. n. 1. & Covar. l. c. n. 4.* Nav. *c. 27. n. 39.* Henrig. *l. 13. c. 27. n. 3.* parochum quoque aliūve Sacerdotem proprium potentem absolvere à peccatis mortalibus à censura non reservata posse absolvere, etsi negent *Gl. in c. si Episcopus. de pen. & remiss. v. reservantur.* Sayr. *thes. l. 2. c. 19. in fine.* Covar. *l. c.* testans esse receptum in praxi & spectatam consuetudinem, eò quòd sicut ad excommunicandum, ita etiam ad absolutionem à censura requiratur jurisdictio in foro judiciali, contrarium nihilominus tanquam communis & magis receptum inter Theologos tenent Innocent. *in c. nuper de sent. excom. n. 6.* Host. *ibid. D. Thom. in addit. 3. p. q. 23. a. 2.* Sylv. *v. excom. 1. n. 4.* Vasq. *de excom. du. 19.* Suar. *l. c. f. 3. Avil. de cens. p. 2. c. 7. d. 1. du. 4.* Hurt. *d. 15. diff. 2.* & plures alii, quos refert & sequitur Castrop. *l. c. num. 3.* Arg. *cit. c. nuper.* ubi dicitur: quod auctor canonis, si non reservavit sibi absolutionem, eo ipso videatur concessisse relaxationem aliis, neque contrarium probat ratio ab adversariis allata; nam licet parochus hanc ut & potestatem ligandi non habeat vi muneris sui, non tamen probatur, illum eam non habere ex delegatione juris, ut cum Ugol. *cit. c. 10. §. 5. n. 3.* Castrop. *n. 4.* & posse illum eam tanquam muneris suo ex dispositione juris annexam delegare alteri, docent Cón. *d. 14. du. 6. concl. 2. num. 230.* Suar. *l. c.* eamque illi concessam non tantum pro foro interno penitentiali, sed & pro foro externo, utpote quod præcipue spectant Decreta pontificia, tradunt iidem Ugol. *cit. §. 5.* Suar. *cit. f. 3. n. 19.* Castrop. *l. c.*

3. Resp. tertiò: à censura juris reservata auctori illius absolvere nemo potest, nisi ipse auctor ejusque Successor, Superior, Delegatus. Arg. *cit. c. nuper.* quamvis dentur casus aliqui, in quibus hanc potestatem concessit ipse auctor canonis, quos relatos vide apud Castrop. *n. 5.* De cætero pro articulo mortis omnibus Sacerdotibus etiam excommunicatis potestatem absolviendi ab omni censura sive à jure sive ab homine lata (præstito tamen prius juramento sistendi se ei, à quo de jure absolviendus erat) concessit Trid. *sess. 14. c. 7.*

CAPUT II.

De Censuris in specie, excommunicatione, suspensione, interdicto.

Quæst. 560. Quid & quoruplex sit excommunicatione?

1. **R** Esp. ad primum: Est censura ecclesiastica, quæ homo Christianus à communione seu corpore fidelium excluditur, & bonis, quæ illi inter se commu-

nicant, privatur. Dicitur primò: *Censura*, quia censurat & corrigit rebelles & contumaces mediâ plurium bonorum ecclesiasticorum privatione, dumque dicitur: *Corrigit contumaces*, ostenditur, quòd sit pena medicinalis, in quibus quia convenit cum suspensione & interdicto, adeoque in hac definitione fiat loco generis; dum autem quandoque